

LAKIVALIOKUNTA

Lausunto 1/1997 vp

Hallituksen esitys 231/1996 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunta on 26 päivänä marraskuuta 1996 lähettäessään hallituksen esityksen 231/1996 vp laeiksi mielenterveyslain muuttamisesta ja valtion mielisairaaloista annetun lain 3 §:n muuttamisesta sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat asian johdosta olleet kuultavina nuorempi hallitussihteeri Harri Sintonen sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Matti Halen oikeusministeriöstä ja johtaja Aila Lind Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi mielenterveyslakia ja valtion mielisairaaloista annettua lakia. Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus keskittää kriminaalipotilaiden vaativa hoito hoidon edellyttämiin sairaaloihin. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen mahdollisuuksia määrätä kriminaalipotilaan hoitopaikka ehdotetaan lisättäväksi. Samalla kuntien osallistumista oikeusturvakeskuksen oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnan toimintaan ja valtion mielisairaaloiden — Niuvanniemen sairaalan ja Vanhan Vaasan sairaalan — hallintoon lisättäisiin. Kummallakin valtion mielisairaallalla olisi oma, laajaa päätösvaltaa käyttävä johtokuntansa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1997.

Valiokunnan kannanotot

Perustelut

Valiokunta, joka on tarkastellut asiaa toimivalta mukaisesti oikeudenhoidon kannalta,

katsoo, että hallituksen esityksessä ehdotettu järjestely on tarkoituksenmukainen niin hoidon tarpeessa olevien kriminaalipotilaiden kuin yhteiskunnan turvallisuuden kannalta.

Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin mielenterveyslain 17 a §:n osalta. Perusteluiden mukaan hoidon aloituspaikan valintaan tyytymätön potilas voi valittaa terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen mielenterveyslain 24 §:ssä tarkoitetun valituksen yhteydessä. Valiokunnan käsityksen mukaan valitusoikeutta ei tällä perusteella ole. Valiokunnan kanta perustuu seuraaviin näkökohtiin.

Mielenterveyslain 24 §:n mukaan sellaisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöksiin, jotka koskevat henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista tahdosta riippumatta, saa hakea muutosta. Säännöksen on katsottu koskevan itse pakkohoitopäätöksiä, jolloin valitusviranomainen on tutkinut menettelyn asianmukaisuuden ja sen, täyttyvätkö pakkohoitoon määräämiselle lain 8 §:ssä säädetyt edellytykset. Nämä edellytykset perustuvat yksinomaan arvioon henkilön terveydentilasta ja ovat luonteeltaan oikeudellisia. Ratkaisuun ei vaikuta se, missä laitoksessa hoito tulisi tapahtumaan. Muista kuin 24 §:ssä mainituista päätöksistä muutoksenhakuoikeutta ei ole katsottu olevan, esimerkiksi päätöksestä siirtää potilas toiseen sairaalaan ei ole saanut valittaa. Lain 6, 17 ja 17 a §:n nojalla tehtävästä päätöksestä ottaa potilas hoidettavaksi valtion mielisairaalaan ei siten myöskään voitane valittaa. Valitusoikeuden rajaus perustuu siihen, että tällaiset ratkaisut ovat hoidon tarkoituksenmukaisuuteen liittyviä. Lisäksi merkitsevää on, että ratkaisu potilaan sijoituspaikasta on pakkohoidon edellytyksiin nähden oikeudellisesti täysin erillinen.

Lausunto

Lausuntonaan valiokunta kunnioittavasti ilmoittaa

puoltavansa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä mielenterveyslain 17 a §:n yksityiskohtaisia perusteluja koskevin huomautuksin.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Henrik Lax /r, varapuheenjohtaja Matti Vähänäkki /sd ja jäsenet Sulo Aittoniemi /kesk, Juhani Alaranta /kesk, Toimi Kankaanniemi /skl, Juha Karpio

/kok, Pekka Kuosmanen /kok, Annika Lapintie /vas, Kari Myllyniemi /kesk, Markku Pohjola /sd, Pekka Saarnio /vas, Säde Tahvanainen /sd ja Jukka Tarkka /nuors.
